

POSTANOWIENIE

Dnia 6 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka

w sprawie **E. M.**

skazanego za czyn z art. 286 § 1 k.k. i inne

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 6 lutego 2025 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z dnia 27 maja 2024 r., sygn. akt II AKa 549/23,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 9 czerwca 2023 r., sygn. akt XVI K 165/22

postanowił:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

[J.J.]

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Katowicach wyrokiem z dnia 9 czerwca 2023 r., w sprawie o sygn. akt XVI K 165/22:

1. oskarżonego E. M. uznał winnym tego, że w dniu 10 czerwca 2002 roku w G. jako prezes zarządu Przedsiębiorstwa „E. ” spółka z o. o. w G. zawierając umowę przelewu wierzytelności - na podstawie której Firma Handlowo-Usługowo-Budowlana „W. ” P. W. przeniosła wierzytelność [...] Przedsiębiorstwa Budownictwa Przemysłowego „B. ” S.A. w wysokości 724.090,43 złotych należności głównej oraz w wysokości 46.784,59 złotych odsetek na rzecz Przedsiębiorstwa „E. ” Spółka z o. o. za kwotę należności głównej - wprowadził w błąd właściciela Firmy Handlowo-Usługowo-Budowlanej „W.” P. W. co do zamiaru zapłaty za nabytą wierzytelność jak i co do kondycji finansowej Przedsiębiorstwa „E. ” Spółka z o. o., czym doprowadził P. W. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 724.090,43 złotych, stanowiącego przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w związku z art. 294 § 1 k.k. w związku z art. 4 § 1 k.k. to jest w brzmieniu obowiązującym w dacie czynu i za to na podstawie art. 294 § 1 k.k. w związku z art. 286 § 1 k.k. w związku z art. 4 § 1 k.k. to jest w brzmieniu obowiązującym w dacie czynu oraz na podstawie art. 33 § 2 k.k. w związku z art. 4 § 1 k.k. to jest w brzmieniu obowiązującym w dacie czynu wymierzył mu karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 100 (stu) stawek dziennych grzywny ustalając wysokość stawki dziennej na kwotę 50,00 (pięćdziesięciu) złotych,

2. na podstawie art. 69 § 1 i § 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. w związku z art. 4 § 1 k.k. to jest w brzmieniu obowiązującym w dacie czynu warunkowo zawiesił wykonanie orzeczonej w pkt 1 kary pozbawienia wolności na okres próby 2 (dwóch) lat,

3. na podstawie art. 627 k.p.k. zasądził od oskarżonego E. M. na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w całości w kwotach: 1.300,00 (jeden tysiąc trzysta) złotych tytułem opłaty i 367,71 (trzysta sześćdziesiąt siedem złotych siedemdziesiąt jeden groszy) złotych tytułem wydatków.

Apelacje od powyższego wyroku wnieśli prokurator i obrońca oskarżonego.

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 27 maja 2024 r., w sprawie o sygn. akt II AKa 549/23 po rozpoznaniu wniesionych apelacji, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że opis przypisanego oskarżonemu E. M. czynu uzupełnił o sformułowanie, że działał w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, nadto orzeczoną

w punkcie 1 wysokość stawki dziennej grzywny podwyższył do kwoty 1000,00 (tysiąc) złotych, zaś w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy. Ponadto sąd orzekł także o kosztach procesu.

Kasację od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł obrońca skazanego, który zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie prawa materialnego - zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej, tj. art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 45 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych UE z uwagi na sprzeczność składu sądu z przepisami prawa poprzez wydanie rozstrzygnięcia w warunkach nienależytej obsady sądu w rozumieniu ww. przepisu, albowiem:

- 1) w składzie Sądu Apelacyjnego w Katowicach brała udział osoba:
 - a) SA X. Y. [sprawozdawca] powołany na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w Katowicach na podstawie uchwały nr [...] Krajowej Rady Sądownictwa z dnia [...] 2018 r.
 - b) SSA X.1 Y.1 były Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach udzielający poparcia na stanowiska sędziów do tzw. neoKRS, w tym Leszka Mazur, którzy z relacji medialnych byli związani silnie z władzą wykonawczą za poprzedniego Ministra Sprawiedliwości;
zaś wadliwość procesu powoływania prowadzi do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 § ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.
- 2) W składzie Sądu Okręgowego w Katowicach XVI Wydział Karny w sprawie o sygn. akt XVI K 165/22 orzekła SSO X.2 Y.2, wadliwie obsadzona w sprawie jako neo-sędziecia powołana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu [...] października 2021 r. na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Katowicach na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa potwierdzonej uchwałą nr [...] z dnia [...] czerwca 2021 r.

2. rażąco obrazę prawa materialnego, która miała wpływ na treść zaskarżonego

wyroku:

2.1. art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zakresie przypisania E. M. wypełnienia znamion przestępstwa oszustwa w sytuacji, gdy w ustalonym materiale dowodowym nie sposób twierdzić, iż E. M. działał z zamiarem bezpośrednim kierunkowym dokonania oszustwa, zważywszy, iż:

- 1) E. M. przekazał P. W. kwoty 2 tysięcy złotych,
- 2) dowody zgromadzone w sprawie nie wskazują, iż oskarżony w dacie zawarcia umowy z dnia 10 czerwca 2002 roku, zarówno w terminie pierwotnym, jak i nawet następnie wydłużonym do dnia 20 lipca 2002 roku, nie miał możliwości wywiązania z zaciągniętego wobec P. W. zobowiązania, albowiem na dzień 10 czerwca 2002 roku E. M. miał realne podstawy przypuszczać, że uzyska pieniądze w gotówce w najbliższym terminie i będzie miał możliwość uzyskania finansowania, albowiem:

a) W dniu 30 kwietnia 2002 roku został podpisany aneks do umów kredytowych z Konsorcjum Banków, na podstawie którego wyznaczono w nim nowe warunki dalszego kredytowania inwestycji, w tym zwiększenie pułapu poręczenia kredytu przez Skarb Państwa;

b) w dniu 4 czerwca 2002 roku, a więc 6 dni przed zawarciem przedmiotowej umowy, Rada Ministrów podjęła uchwałę o zwiększeniu wysokości poręczenia ze strony Skarbu Państwa dla inwestycji do wysokości 55 % wykorzystanych kwot kredytu, co wpływało na realność otrzymania dalszego kredytu na kontynuowanie inwestycji, a to w konsekwencji wpływało na świadomość oskarżonego dużego prawdopodobieństwa otrzymania pieniędzy z tego źródła, a tym samym zapłaty wierzytelności na rzecz P. W. ;

c) w aktach sprawy są dokumenty dowodzące o sytuacji finansowej spółki sporządzonymi przez kilku biegłych sądowych, w tym opinii biegłej A. A. z dnia 16 kwietnia 2002 r. o nadwyżce majątku nad zobowiązaniami w wysokości 94,28 mln zł oraz dowody dowodzące oraz dowody wskazujące na majątek trwały spółki w 2002 r. w kwocie 48 501 451 zł oraz majątek obrotowy w 2002 r. w

kwocie 50 205 935 zł oraz nadwyżki majątku nad zobowiązaniami w 2002 r. wg biegłej sądowej 94 mln zł;

3) nie można jedynie przyjąć, iż E. M. mógł godzić się, że firma P. W. może nie otrzymać zapłaty pieniężnej za przekazane wierzytelności wobec spółki B., bądź że zapłata na ich rzecz nastąpi ze znacznym opóźnieniem z uwagi na fakt, że zwłoka w wykonaniu umowy z dnia 10 czerwca 2002 r. wynikała wyłączenie z bezprawnej próby ogłoszenia upadłości PIW E. Sp. z o. o. w dniu 25 czerwca 2002 r. i pozbawiania działania zarządu własnego spółki przez 3 miesiące poprzez odmowę przez syndyka zwrotu dokumentów spółki po 11 lipca 2002 r. co było i niezasadne i niewystarczające, aby móc przypisać Panu E. M. popełnienie przestępstwa oszustwa, co w konsekwencji miało wpływ na zaskarżone orzeczenie i skazaniem E. M. za występki z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k.

2.2. art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. poprzez niewłaściwe zastosowanie do ustalonego faktycznego poprzez przypisanie E. M. przestępstwa oszustwa poprzez wprowadzenie P. W. w błąd, podczas gdy w ustalonym materiale dowodowym nie sposób twierdzić, iż P. W. poniósł szkodę, jak i został wprowadzony w błąd, albowiem jak zeznał w dniu 16.10.2017 r., to nie oskarżony, a inna osoba twierdziła, iż E. M. wykona umowę - jak zeznał pokrzywdzony:

- „Nie miałem obaw, że firma mi nie zapłaci, bo znajomy twierdził, że oskarżony jest wiarygodny”;
- „Nie rozmawialiśmy ze sobą na temat planów biznesowych jego firmy oraz jej sytuacji finansowej. Oskarżony w żaden dodatkowy sposób nie zapewniał mnie o zapłacie, nie miałem wrażenia, że w rozmowie naciąga mnie na podpisanie umowy. Nie miałem wrażenia, że chce ode mnie wyciągnąć wierzytelność bez zapłaty za nią”.

3. rażąco obrazę prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku przez naruszenie:

1) art. 457 § 3 k.p.k., którego obraza wskazuje, że sąd odwoławczy nie wypełnił prawidłowo swoich zadań wynikających z dyspozycji art. 433 § 2

k.p.k. polegających na nierozważeniu zarzutu apelacji dotyczącego obrazu prawa materialnego i procesowego, w tym przede wszystkim zarzutu z art. 17 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 14 k.p.k., zważywszy, iż brak był skargi uprawnionego oskarżyciela, tj. P. W. w sytuacji zgłoszenie zawiadomienia w dniu 12 grudnia 2002 r. dokonali wspólnicy B. C. s.c., podczas gdy skargę taką mógł zgłosić jedynie P. W., co winno skutkować umorzeniem postępowania w całości;

2) art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. art. 410 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. i 7 k.p.k. polegające na niedostrzeżeniu przez sąd II instancji uchybień w wyroku sądu I instancji i wydaniu orzeczenia nadal obciążonego uchybieniami wynikającymi z dokonania przez sąd I instancji i uznanie przez Sąd Apelacyjny, że ocena dowodów dokonana przez sąd I instancji nie wykazuje istotnych błędów logicznych i nie wykracza poza ramy swobodnej oceny dowodów i utrzymaniem przez sąd w mocy orzeczenia w sytuacji, gdy nie było ku temu podstaw, gdyż prawidłowo przeprowadzona kontrola odwoławcza, powinna skutkować ustaleniem, iż sąd pierwszej instancji dokonał dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów zebranych w niniejszym postępowaniu, co uzasadniało uniewinnienie skazanego, względnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz było wynikiem dokonania pobieżnej kontroli odwoławczej.

3) art. 4 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., poprzez dowolną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, niezgodną z zasadami prawidłowego rozumowania oraz wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego, a także zasadą obiektywizmu, polegającą na uznaniu wyjaśnień oskarżonego E. M. za niewiarygodne zarówno co do sytuacji finansowej E., jak i możliwości wywiązania się z zobowiązania, albowiem:

- a) E. M. przekazał P. W. kwoty 2 tysięcy złotych,
- b) zgodnie z opinią biegłego W. D. E. Sp. z o.o. miała nadwyżki aktywów nad pasywami i osiągnęła w 2002 r. zysk w wysokości 2 009 053 zł, a zatem wbrew ocenie sądu I instancji miała możliwości wywiązania się z zobowiązania;

c) zgodnie z oceną zawartą w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2021 roku sygn. akt IV KK 72/20, iż spółka E. nie znajdowała się w okresie do końca 2002 r. w stanie zagrożenia niewypłacalnością lub upadłością;

d) E. sp. z o.o. w niedługim czasie [10.01.2003 r.] od dnia wyznaczonego na spełnienie świadczenia rozliczyła się z B. C. - nabywcą wierzytelności od W. s.c. przekazując:

- 46.622,00 zł tytułem należności głównej + odsetki z H. B.,
- 389.154,80 zł tytułem należności głównej + odsetki z firmy M.,
- 98.435,98 zł tytułem należności głównej + odsetki z H. B.,
- 10.000,00 zł tytułem gotówka,
- 1.000.000,00 zł tytułem odsetek z Z..

e) P. W. zeznał m.in. w dniu 16 października 2017 roku, a więc jeszcze przed wypadkiem, który zaskutkował późniejszymi problemami zdrowotnymi, iż:

- nie czuje się wprowadzony w błąd przez E. M., a jedynie oszukany przez A. B. i A. H. prowadzący firmę B. C. s.c., którzy mimo rozliczenia wierzytelności na podstawie ugody z dnia 10 stycznia 2003 r. nie uregulowali swoich zobowiązań względem P. W. choć mieli potrącić sobie jedynie 8% uzyskanej wierzytelności;
- to znajomy [Pan C.] namówił go do cesji wierzytelności na E., a nie E. M.,
- podpisując umowę z dnia 10.06.2002 r. nie sprawdzał firmy oskarżonych E. ;
- oskarżony nie zapewniał go o zapłacie,
- w dacie cesji z dnia 20 czerwca 2002 r. istniało zagrożenie upadłości B., o czym wiedze P. W. miał wiedze bezpośrednio od właściciela firmy B., co też nastąpiło wkrótce po cesji [jeszcze w 2002 r.], a zatem brak cesji skutkowałoby uniemożliwieniem w jakimkolwiek zakresie;

- to nie P. W., lecz wspólnicy spółki B. C. s.c. złożyli zawiadomienie i nie czuł się pokrzywdzony działaniem właścicieli E., czyli oskarżonych, a zatem istniała negatywna przesłanka - brak wniosku uprawnionego, co winno było skutkować umorzeniem w trybie art. 17 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 14 k.p.k.

f) w chwili zawierania przez oskarżonego umów z P. W., oskarżony nie miał zamiaru nie wywiązywać się z zobowiązań, a świadczą o tym podjęte przez oskarżonego działania związane z wykonaniem umów, zaś sam w konsekwencji brak wykonania usługi był wynikiem innych niezależnych czynników, nie zaś celowym i zaplanowanym działaniem oskarżonego, tj. bezzasadnie złożono wniosek o ogłoszenie firmy E., co później postanowienie uchylono, albowiem wniosek był bezprzedmiotowy, gdyż firma nie wypełniała przesłanek upadłości, a co w konsekwencji spowodowało trudności ze spełnieniem świadczenia na rzecz W..

4) art. 7 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k., poprzez dowolną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, niezgodną z zasadami prawidłowego rozumowania oraz wskazaniemi wiedzy i doświadczenia życiowego, a także zasadą obiektywizmu, polegającą na uznaniu zeznań P. W. z późniejszego okresu, w tym z dnia 16 października 2017 r. za niewiarygodne, podczas gdy P. W. - wówczas w pełni zdrowy - wskazał, iż:

- a) nie został wprowadzony w błąd co do zamiaru wywiązania z umowy z 10 czerwca 2002 r.,
- b) E. M. nie przedstawiał mu fałszywej informacji o stanie spółki,
- c) Wierzytelność została spłacona, choć w późniejszym terminie nie z winy E. M.,

co skutkowało niezasadnym przypisaniem E. M. wypełnienia znamion oszustwa przez wprowadzenie w błąd P. W. co do możliwości wywiązania się z umowy z dnia 10 czerwca 2002 r.

5) naruszenie dyrektyw kary z art. 53 k.k. i art. 55 k.k. w zakresie dotyczącym wymiaru kary pozbawienia wolności art. 286 § 1 k.k. w zw. z art.

294 § 1 k.k. przez wymierzenie skazanemu za to przestępstwo kary grzywny w łącznym wymiarze aż 100 tys. zł, co jawi się jako kara rażąco niewspółmierna, podczas gdy sąd II Instancji nie uwzględnił szeregu okoliczności łagodzących, takich jak:

- a) niekaralność na dzień wydania wyroku,
- b) zachowanie po dacie czynu, tj. spełnienie najpierw na rzecz P. W. kwoty 2000 zł, a potem spłata wierzytelności na rzecz następców prawnych pokrzywdzonego, tj. z A. H. i A. B. do końca lutego 2002 r. na mocy umowy ugody z dnia 10.01.2003 r., a którzy to nie dokonali rozliczeń z P. W.,
- c) Sytuacja rodzinna i zdrowotna E. M., który cierpi na schorzenia,
- d) Sytuacja ekonomiczna E. M., który ma 73 lata, jest emerytem.

Skarżący wniósł o wstrzymanie wykonania pkt. 3 zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 27 maja 2024 r. oraz o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy w całości sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania;

W odpowiedzi na kasację obrońcy skazanego prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja wniesiona przez obrońcę skazanego jest oczywiście bezzasadna, co uprawniało do jej oddalenia na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Na wstępie należy zauważyć, że zgodnie z treścią art. 535 § 1 k.p.k. kasacja jako nadzwyczajny środek zaskarżenia może być wniesiona wyłącznie z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeśli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia.

Zasadą przy tym jest, że strona postępowania może wnieść kasację na korzyść wyłącznie w razie skazania oskarżonego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę bez warunkowego zawieszenia jej wykonania (art. 523 § 2 k.p.k.). Ustawodawca przewidział jednak, że ograniczenie to nie będzie dotyczyło sytuacji, gdy strona postępowania kasację opiera na tzw. bezwzględnej przyczynie

odwoławczej wskazanej w art. 439 k.p.k. (art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k.). Ranga tego rodzaju uchybień o fundamentalnym znaczeniu powoduje bowiem, że wyrok taki nie może się ostać niezależnie od tego jaka kara została orzeczona. Tak więc stwierdzenie zaistnienia przesłanki wskazanej w art. 439 k.p.k. skutkuje koniecznością uchylenia zaskarżonego orzeczenia, bez badania czy uchybienie takie miało wpływ na jego treść.

E. M. został skazany na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 2 lat oraz na karę grzywny. W sprawie niniejszej ma zatem zastosowanie ograniczenie wynikające z art. 523 § 2 k.p.k., a dopuszczalność niniejszej kasacji wynika z faktu, że podniesiono w niej w pkt 1 wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Wbrew jednak twierdzeniom skarżącego w przedmiotowej sprawie nie zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza w postaci nienależytej obsady sądu. Wskazać należy, że art. 439 § 1 k.p.k. zawiera katalog bezwzględnych przyczyn odwoławczych, które mają charakter zamknięty i nie mogą podlegać wykładni rozszerzającej (zob. J. Izydorczyk, *Granice orzekania sądu odwoławczego w polskiej procedurze karnej*, Łódź 2010, s. 216; postanowienie SN z dnia 7 lipca 2010 r., II KK 95/10). Uchybienia te mają tak poważny charakter, że zawsze skutkują uchyleniem orzeczenia, muszą być brane pod uwagę z urzędu, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, bez względu na to, czy uchybienie mogło mieć wpływ na treść orzeczenia (zob. P. Hofmański, S. Waltoś, *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2018, s. 551–556; D. Świecki, *Rozprawa apelacyjna w polskim procesie karnym*, Warszawa 2006, s. 30–31; D. Świecki, *Apelacja w postępowaniu karnym*, Warszawa 2012, s. 235). Dlatego też bezwzględne przyczyny odwoławcze nie mogą być ocenne, muszą charakteryzować się pewnością ich zaistnienia, winny mieć charakter niemal automatyczny, ograniczający się do stwierdzenia zaistnienia lub nie, określonego w tym przepisie stanu rzeczy, albowiem wyznaczają one minimalne standardy procedury karnej demokratycznego państwa prawnego, których naruszenie powoduje uchybienie podstawowym regułom procesu karnego (zob. postanowienie SN z dnia 16 stycznia 2024 r., IV KK 341/23).

Odnosząc się do przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., określanej mianem „nienależytej obsady sądu”, na którą w kasacji powołuje się skarżący, podkreślić trzeba, że tradycyjnie wiązana była i nadal być musi wyłącznie z rozpoznaniem sprawy w składzie odbiegającym liczbowo lub strukturalnie (jakościowo) od składu przewidzianego dla rozpoznania danej kategorii spraw w sądzie określonego szczebla lub w danym postępowaniu. Konsekwentnie, spod zakresu zastosowania tej regulacji, wyłączano także przypadki stanowiące jedynie naruszenia natury organizacyjno-porządkowej (zob. m. in. J. Matras (w:) Kodeks postępowania karnego, pod red. K. Dudki, WKP 2018, komentarz do art. 439, teza 9). Uchybienia związane z zasiadaniem w składzie orzekającym osoby, co do której zachodziły podstawy wyłączenia, o których mowa w art. 41 § 1 k.p.k., konsekwentnie traktowane są jako względne przyczyny odwoławcze. Uchybieniem mieszczącym się w treści art. 439 § 1 k.p.k. jest taka więc tylko sytuacja, gdy w rozpoznaniu sprawy bierze udział sędzia podlegający wyłączeniu na podstawie art. 40 k.p.k. (zob. m. in. R. A. Stefański, Wyłączenie sędziego z mocy orzeczenia sądu, Przegląd Sądowy 2007, z. 6, s. 119; postanowienie SN z dnia 24 lutego 2015 r., V KK 2/15; postanowienie SN z dnia 29 marca 2018 r., V KZ 15/18).

Powyższych ustaleń nie może zmienić treść uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20, na którą powołuje się skarżący, a która na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, przestała obowiązywać, albowiem Trybunał stwierdził, że uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, jest niezgodna z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji RP; art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPCz.

W kontekście przywołanego wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego należy zauważyć, że art. 8 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, że Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej. Z kolei w świetle art. 190 ust. 1 Konstytucji RP orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Wobec tego żaden sąd nie jest uprawniony do prowadzenia postępowania zmierzającego do wzruszenia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego,

jak też samodzielnego podważania obowiązywania wyroku tego Trybunału (zob. postanowienie SN z dnia 25 stycznia 2024 r., I KK 107/23).

Dodatkowo trzeba podkreślić, że w dniu 15 lipca 2022 r. weszły w życie przepisy art. 42a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz art. 29 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, w których dopuszczono możliwość badania spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Jednocześnie w ustawach tych wskazano, że okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności (zob. art. 29 § 4 uSN i art. 42a § 2 p.u.s.p.).

W aktualnym stanie prawnym, wszelkie wątpliwości co do bezstronności i niezawisłości sędziego sądu powszechnego, mające charakter systemowy lub indywidualny, mogą zostać zweryfikowane jedynie w trybie procedury przewidzianej w ustawie Prawo o ustroju sądów powszechnych, która to procedura w sprawie karnej może zostać zainicjowana wyłącznie przez strony (art. 42a § 3 p.u.s.p. w zw. z art. 42a § 6 pkt 6 p.u.s.p.). Procedura ta (podobnie jak tryb z art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym) służy sądowej kontroli niezawisłości i bezstronności sędziego, który ma brać udział w rozpoznawaniu konkretnej sprawy i w sposób szczególny reguluje badanie kwestii niezawisłości i bezstronności sędziego w kontekście okoliczności towarzyszących jego powołaniu oraz jego postępowania po powołaniu. Przywołane przepisy ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych wyłączają zatem możliwość badania w innym trybie przesłanek z art. 42a § 3 p.u.s.p., dotyczących badania spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności. Trzeba też zauważyć, że procedura ta ma szczególny charakter gwarancyjny także dla sędziego, albowiem w razie uwzględnienia wniosku strony, odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręcza się również sędziemu, którego wniosek dotyczy. Sędzia może w terminie 3 dni złożyć wniosek o ponowne

rozpoznanie do Sądu Najwyższego, który w składzie pięciu sędziów utrzymuje w mocy postanowienie o wyłączeniu sędziego albo uchyla postanowienie o wyłączeniu sędziego i oddala wniosek (art. 42a § 13 p.u.s.p.).

Badanie przez Sąd Najwyższy lub sąd odwoławczy niezawisłości sędziego pod kątem zaistnienia nienależytej obsady sądu, w trybie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., wprowadza zatem nieznaną ustawie procedurę o charakterze inkwizycyjnym oraz stanowi oczywiste i rażące naruszenie art. 42a § 3 - § 14 p.u.s.p. i art. 7 w zw. z art. 87 Konstytucji RP, skutkujące jednocześnie pozbawieniem testowanego sędziego prawa do właściwego rzeczowo i miejscowo sądu ustanowionego ustawą oraz pozbawieniem prawa do skutecznego środka odwoławczego, a nadto pozbawieniem prawa oskarżonego do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie – co stanowi oczywiste i rażące naruszenie art. 45 ust. 1 i art. 78 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 i art. 13 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (zob. postanowienie SN z dnia 7 sierpnia 2024 r., I KZ 34/24).

Zatem powołanie na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw nie stanowi bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (zob. postanowienie SN z dnia 18 lipca 2024 r., V KO 38/24).

Odnosząc się do pozostałych zarzutów kasacyjnych, zawartych w punktach 2 i 3 wniesionej kasacji, wskazać trzeba, że skoro przepis art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k. ogranicza podstawy kasacyjne wyłącznie do tzw. bezwzględnych przyczyn odwoławczych, nie można w nich „przy okazji” podnosić innego rodzaju uchybień (zob. postanowienie SN z dnia 26 września 2023 r., III KZ 35/23; postanowienie SN z dnia 22 września 2022 r., I KK 310/22). Zarzuty podniesione w punktach 2 i 3 kasacji nie dotyczą bezwzględnej przyczyny odwoławczej, ale obrazy prawa materialnego i rażącego naruszenia przepisów postępowania. Wywody autora apelacji zmierzają bezpośrednio do podważenia ustaleń faktycznych w zaskarżonym zakresie, przyjętych przez sąd I instancji i zaaprobowanych, w wyniku prawidłowo przeprowadzonej kontroli odwoławczej, przez sąd II instancji. Zarzuty te należy zatem potraktować jako niedopuszczalne. Sąd Najwyższy nie rozpoznawał zatem zarzutów wskazanych w punktach 2 i 3 kasacji, albowiem w rozpatrywanej

sprawie, gdzie orzeczono karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, są one niedopuszczalne. Sąd Najwyższy stwierdził brak postaw do odrębnego orzekania w tym zakresie.

Z tych względów orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia, obciążając skazanego kosztami postępowania kasacyjnego w myśl art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k.

Wobec oddalenia kasacji, rozpoznanie wniosku o wstrzymanie wykonania zaskarżonego wyroku stało się bezprzedmiotowe.

[J.J.]

r.g.